

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 24. juni 2021

J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 8/2021

Emner:

- *32 smittede søfolk ombord på russisk fiskeskib*
- *Samarbejdet inden for rigsfællesskabet skal styrkes yderligere*
- *Forsvarsministerens besøg blev aflyst på grund af dårligt vejr*
- *Sammensætningen af det Det Økonomiske Råd møder kritik*
- *Det økonomiske råd anbefaler fangstafgift frem for salg af kvoter på auktion*
- *Landskassens gæld er faldet fra 5,3 mia. kr. til 4 mia. kr.*
- *Huspriserne stiger hurtigere end indtægterne*

32 smittede søfolk ombord på russisk fiskeskib

I forbindelse med et besætningsskifte på det russiske fiskeskib Korelia blev det bekræftet, at 32 ud af en besætning på 70 personer var smittet med COVID-19. To af søfolkene er efterfølgende blevet indlagt, heraf én på intensiv. De søfolk, som ikke har været i land, tæller ikke med i den færøske statistik. På nuværende tidspunkt er 14 personer smittet med COVID-19 på Færøerne og 49 er i karantæne. Tæt på 50 pct. er påbegyndt vaccination og 34 pct. er færdigvaccineret.

Samarbejdet inden for rigsfællesskabet skal styrkes yderligere

I forbindelse med møderne på Marienborg den 10. juni 2021, udsendte lagmand Bárður á Steig Nielsen, Sambandsflokkurin, en pressemeddelelse, hvoraf det blandt andet fremgår, at de tre regeringslederen i rigsfællesskabet på rigsmødet blev enige om, at samarbejdet i rigsfællesskabet skal styrkes yderligere. Dette skal blandt andet ske ved at etablere et kontaktudvalg, hvor man kan koordinere og have dialog om udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitikken med betydning for rigsfællesskabet. Samtidig er der enighed om, at Grønland, men også Færøerne skal have en mere synlig rolle i Arktisk Råd. Lagmanden lægger vægt på, at rigsfællesskabet har det godt i øjeblikket, og der bliver talt åbent og direkte om de udfordringer, der er. Alle tre lande ønsker at finde løsninger, og det er vejen frem.

Forsvarsministerens besøg aflyst på grund af dårligt vejr

Den 18. juni 2021 bragte den færøske avis Sosialurin et interview med forsvarsminister Trine Bramsen. Forsvarsministeren skulle have besøgt Færøerne onsdag den 16. juni, men besøget blev aflyst som følge af dårligt vejr. I interviewet lægger forsvarsministeren bl.a. vægt på, at der i sagen om en evt. kommende radar på Færøerne er en god og tæt dialog med landsstyret. Forsvarsministeren pointerer, at en radar kun vil blive opstillet, såfremt der er politisk opbakning til det på Færøerne. Adspurgt om hvad der vil ske, hvis Færøerne siger nej, svarer forsvarsministeren, at hun ikke kan forestille sig, hvorfor man ikke vil have en radar, idet alle har en interesse i at kunne se, hvis fx russiske fly krænker færøsk luftrum og dermed potentielt kan foretage aktiviteter, som har til hensigt at nedbryde demokratiet. Adspurgt om, det vil være en mulighed med en færøsk radar, som de færøske myndigheder selv opsætter og drifter, svarer forsvarsministeren, at det kan hun ikke se for sig. Der er behov for en NATO kapacitet.

Sammensætningen af det Økonomiske Råd møder kritik

I maj blev en ny lov om Det Økonomiske Råd på Færøerne vedtaget. Med loven blev bestyrelsen for Landsbanken og Færøernes Risikoråd samtidig til Det Økonomiske Råd, og Landsbanken blev sekretariat for Rådet. Samtidig blev loven om Landsbanken ændret. Lovforslaget lagde oprindeligt op til, at bestyrelsen skulle reduceres fra 7 til 3 bestyrelsesmedlemmer, men da loven blev vedtaget endte antallet med at blive 5. Landsstyremanden for finansanliggender vælger bestyrelsen efter indstilling fra bestyrelsen for Universitetet. Mindst 3 af de valgte skal være økonomer. Bestyrelsen vælges for en periode på 3 år og landsstyremanden udpeger formanden. Alle fem nyvalgte medlemmer arbejder i erhvervslivet, og flertallet har en uddannelsesmæssig baggrund som cand.merc. Aksel V. Johannesen, formand i Javnaðarflokkurin og tidligere lagmand, påpeger, at Det Økonomiske Råd reelt er nedlagt. Han mener, at der er et grundlæggende problem i rollen som Økonomisk Råd, som skal rådgive og advare om problemer i den færøske økonomi, og rollen som Landsbanken, hvor Landsbanken skal sælge færøsk økonomi udadtil. Tidligere har Det Økonomiske Råd primært været ledet og bemandet af nationaløkonomer, og den erhvervsøkonomiske vinkel i udpegningen af medlemmer er i følge Aksel V. Johannesen uheldig. Nationaløkonomer har fokus på samfundsøkonomien, og det er Det Økonomiske Råds opgave at analysere den. Han påpeger også, at medlemmerne let kan komme i en interessekonflikt i forhold til de virksomheder, som de arbejder for, hvilket kan rejse loyalitets-spørgsmål.

Det økonomiske råd anbefaler fangstafgift frem for salg af kvoter på auktion

Den nye formand for Det Økonomiske Råd, Fróði Magnussen, har oplyst, at rådet fremover vil anbefale fangstafgift, frem for salg af fiskekvoter på auktion, som Det Økonomiske Råd ellers gennem de sidste 20 år har anbefalet. Formanden begrundet den nye anbefaling med, at landet vil få større indtægter via fangstafgifter, da risikofaktorer for den enkelte køber vil påvirke auktionsbud, og hermed indtægter for landskassen, i en negativ retning. Hans Ellefsen, samfunds- og fiskeriøkonom og forhenværende sekretær i Det Økonomiske Råd, samt Sigurd Poulsen, forhenværende medlem i Det Økonomiske Råd, er uenige i den nye formands udtalelse. De mener, at en auktion både sikrer, at kvoterne bliver mere jævnt fordelt, og at prisen bliver fastsat ud fra markedskræfterne, hvilket er det mest optimale for både erhverv og landskassen.

Landskassens gæld er faldet fra 5,3 mia. kr. til 4 mia. kr.

I juni 2020 optog Landskassen et lån på 1,6 mia. kr. for at finansiere et forventet underskud på finansloven for 2020 på 1,1 mia. kr. og 500 mio. kr. i 2021 som følge af COVID-19. Det har dog vist sig at gå bedre end forventet, og derfor er 1,35 mia. kr. nu betalt tilbage. Landskassens gæld er dermed faldet fra 5,3 mia. kr. til 4 mia. kr.

Huspriserne stiger hurtigere end indtægterne

I 2020 steg de reale huspriser med 5,6 pct. i forhold til året før, mens stigningen i husholdningernes indtægter var på 2 pct. Huspriserne har været højere end indtægterne siden 2016 undtagen i 2018. Det skyldes, at efterspørgslen efter boliger er større end udbuddet, bl.a. på grund af den store nettotilflytning, som der har været de seneste år. Endvidere er den lave rente også med til at fastholde det høje prisniveau. Landsbanken udtaler i en pressemeddelelse, at hvis huspriserne stiger hurtigere end indtægterne i flere år i træk, kan det være tegn på for stor optimisme fra husejernes side.

Med venlig hilsen

Lene Moyell Johansen